

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particularii: 100 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 3879/1937.

Concurs la parohii

La parohiile vacante, Săuca din protopopiatul Tășnadului și Uileacul Beiușului din protopopiatul Beiușului, se publică concurs cu termenul de 1 Dec. crt.

Cererile se vor înainta pe calea oficiilor protopopești și vor cuprinde și o scurtă schiță biografică a petționarului, arătându-se parohiile în cari a funcționat și rezultate obținute în pastorație, pe terenul reuniunilor, a augmentării averii bisericești și înbunătățirii beneficiului parohial.

Oradea, 15 Noembrie 1937.

No. 3799/1937.

Costul carnetelor C. F. R.

Comunicăm, că potrivit ordinului circular No. 123.700-R. A/154.652—1937 al Direcțiunii generale C. F. R. costul carnetelor de identitate cu reducere de

50% a fost majorat astfel: cl. I. și cl. II. Lei 100, iară cl. III. Lei 75.

La chitanțele de 100 Lei și mai mult se aplică un timbru fiscal de 3 Lei și un timbru de aviație de 2 Lei.

Oradea, 9 Noembrie 1937.

Concurs la postul de cantor din Păgaia

La postul de cantor din Păgaia, filia Boianului-Mare, protopopiatul Tășnadului, se publică concurs pe ziua de 28 Noembrie crt.

Retribuțiuni:

1. Locuință,
2. 7 jug. pământ arător și 1 jug. fânaș,
3. Drept de pășunat pentru 3 vite.
4. Drept de lemne din pădurea comună.
5. Stolele îndatinat.

Concurenții se vor prezenta în ziua de 28 Noembrie crt. la Sf. Liturghie, aducând cu sine toate actele trebuincioase.

Vor fi preferați cei ce cunosc melodiile din dieceza gr. cat. a Orăzii.

Curatorul.

Congresul Agru-lui

De multă vreme, poate nicicând în trecut, nu i-a fost dat orașului Satu-Mare să aibă parte de clipe mai înălțătoare sufletești, cu atât de pronunțat caracter religios și național în aceeași vreme, ca acele pe cari le-a trăit cu prilejul recentului congres general al Agru-lui, ținut acolo în zilele de 6-8 Noembrie crt. Situat la granița de Nord-Vest a țării, în mijlocul celei mai compacte masse de uniți, și cu o populație catolică românească foarte numeroasă, era locul cel mai indicat pentru ținerea acestei grandioase întruniri. Cu atât mai mult că în această parte a țării avem nu grupuri, ci masse întregi de intelectuali români uniți, cu sentimente adânc religioase, sincer devotați Bisericii și gata la orice jertfă. Dar ținerea Congresului în acest colț al țării are o importanță covârșitoare și prin faptul că tocmai împotriva acestei părți a Bisericii noastre se pune acum la cale un atac formidabil, nu cu gând ascuns, ci mărturisit pe față: de a ne desființa! Trebuiau deci preveniți credincioșii noștri și

puși în gardă împotriva primejdiei ce-i așteaptă. Și tocmai această primejdie, pe care au sesizat-o din vreme credincioșii noștri intelectuali, i-a făcut să nu lipsească aela datorie și să se prezinte în număr așa de mare la această manifestare de credință, pentru a prinde noi puteri în ceasurile grele ce vor urma. Entuziasmul cu care au luat parte la serbări și mai ales evlavia adâncă a bunilor Sătmăreni, pilduitoare pentru toți, sunt cheazăia cea mai bună că dănsii vor ști să fie la datorie oricând, dar mai ales acum, „pentru neam și lege”. Înainte de a înșira desfășurarea solemnităților, ținem să ne exprimăm admirația pentru felul cum Comitetul Agru-lui din Satu-Mare a știut să însuflească toată simțirea românească pentru Congres.

Ziua întâia

Oficialitățile Agru-lui în frunte cu I. P. SS. Arhieriei sosesc în gara frumos împodobită Sâmbătă la orele 15³⁰. Atmosfera e de mare sărbătoare. Peronul tixit de mulțime. Oaspeții sunt salutați de dd.: Dr. O.

Ardeleanu prefect, *Dr. Benea* primar și *M. On. D. A. Dragoș* protopop. Tuturor le răspunde *I. P. S. Sa Mitropolitul*. La orele 5 în biserica »Calvaria« a *PP. Iezuiți*, unde s'au ținut slujbele religioase pentru credincioșii noștri în timpul cât s'a zidit biserica noastră, s'a slujit Vecernia solemnă. De aici s'a trecut la noua Prefectură, unde se ține ședința plenară a Comitetului Central, la care, însă, a fost admis și publicul. Paralel cu aceasta, în altă sală, se ține ședința Comitetului *U. M. F. R. U.* a reuniunilor de femei. Seara orașul a fost frumos iluminat și a avut loc o retragere cu torțe.

Ziua a doua

Din zori de zi numeroase cete de preoți, intelectuali și săteni, forfotesc în grupuri pe toate străzile, îndreptându-se spre biserica Calvaria, unde are loc un solemn pontifical al arhierilor noștri prezenți, în frunte cu *I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolescu* al Blajului. Predica o rostește *P. S. Sa Ioan Bălan* al Lugojului. La sfârșitul slujbei Înălții Arhieriei și Comitetul Agrului așează o frumoasă cunună de lauri la picioarele statuiei *Păr. V. Lucaciu*. Apoi numeroasa asistență s'a îndreptat spre teatrul orașenesc, unde a avut loc deschiderea solemnă a congresului. Primul cuvânt a fost al președintelui *d. dr. Valer Pop*, ministrul de Industrie și Comerț, care, într'o cuvântare înălțătoare, a schițat lupta internă a binelui și a răului din cele mai vechi vremuri până în zilele noastre, arătând cum biserica și monarhia sunt cei doi factori hotărâtori în susținerea statelor și propășirea neamului. A urmat apoi înflăcărata cuvântare a *I. P. S. Sale mitr. Nicolescu*, care cu o largă documentație a schițat rolul hotărâtor al acțiunii catolice pentru a scoate neamul și indivizii din actualul impas al vremurilor noastre pline de tulburare și neîncredere. *D-l inspector general Ienciu*, salută congresul în numele ministerului Cultelor și reliefează marile merite de totdeauna ale bisericii unite, contribuind efectiv la biruința zilelor noastre de azi. *D-l prefect dr. Octavian Ardelean*, în numele județului, iar *d-l primar Benea* în numele municipiului, aduc elogii congresului, exprimându-și recunoștința pentru onorarea ce s'a făcut acestui ținut prin ținerea congresului la Satu-Mare. *D-l profesor Ioan Rusu* ia apoi cuvântul în numele bisericii ortodoxe, felicitând biserica unită pentru activitatea ei națională din toate timpurile și nădăjduind într'o colaborare armonioasă plină de dragoste în viitor. Pentru biserica romano-catolică *Ex. Sa episcopul Fiedler* de Oradea—Satu-Mare, asigură asistența de întreg patriotismul și loialitatea perfectă a credincioșilor săi. Președintele local *d-l profesor Pogăceaș*, găsește accente vibrante pentru felul cum credincioșii din Satu-Mare înțeleg să-și facă pe deplin datoria în cadrele *A. G. R. U.*-lui. Ultimul cuvânt este al episcopului de Maramureș, *P. S. S. Rusu*, care cu profunđa-i vervă oratorică impresionează adânc întreaga asistență, arătându-și grija părin-

tească și felul cum înțelege să dirijeze întărirea credinței și să vegheze la ridicarea tot mai înaltă a conștiinței de neam în eparhia care i-a fost încredințată spre păstorire. *D-l președinte* apoi citește telegramele omagiale trimise Preasfântului Părinte *Papa Pius XI* și *M. S. Regelui*, dând cuvântul *d-lui Zenovie Pâclișeanu*, dir. gen. la Președinția Consiliului pentru a-și desvolta conferința. Neîntrecutul orator și istoric, citând din documente trece în revistă un lung șir de fapte, cari dovedesc că biserica unită prin fiii săi a fondat filologia română și adevărata știință a istoriei naționale, răspândind în masele poporului conștiința latinității noastre și drepturile indiscutabile asupra acestor plaiuri. Iată câteva din punctele dezvoltate de conferențiar :

Spune că ar trebui să arete mai întâi marele rol pe care l-au avut școlile dela *Blaj*, *Beiuș* și *Năsăud*. toate trei greco-catolice, în desvoltarea neamului nostru. Că gazetăria românească politică tot un român unit, *Timoteiu Cipariu* dela *Blaj*, a întemeiat-o și alt român unit, *Gheorghe Barițiu* dela *Brașov*, a desvoltat-o. Tot asemenea știința istoriei românești, și a filologiei române uniții au întemeiat-o. Vremea însă nu-i dă voie să spună prea multe.

1. Constată însă că conștiința originii noastre romane a trezit-o *Petru Maior*. De aceea din istoria lui pentru începutul Românilor în Dacia, tipărită în 1500 exemplare, 1300 exemplare s'au vândut în vechiul Regat și abia 200 la noi în Ardeal.

2. Drepturile politice ale poporului românesc episcopul *Inochentie Micu Klein* dela *Blaj* le-a cerut mai întâiu, din care cauză ungerii erau să-l arunce afară pe fereastră. Tot el a spus și cerut mai întâiu să se facă un plebiscit în Ardeal și să se vadă câți români suntem.

3. O altă mișcare mare pentru câștigarea drepturilor pe seama poporului românesc din Ardeal, cuprinsă într'o cerere latinească cunoscută sub numirea de »*Supplex libellus Valachorum*« îndreptată către împăratul dela *Viena* protopopul unit dela *Năsăud* a pornit-o și ofițerii uniți ai grănicerilor năsăudeni au iscălit-o.

4. Episcopul unit *Ioan Bobb* de *Blaj*, adunând pe preoții săi în sinod la *Blaj* depune jurământul de credință față de împăratul, dar refuză să depună jurământul pe constituția Ardealului care era adânc jignitoare pentru neamul românesc.

5. Adunarea dela *3/15 Mai 1848*, teologii din *Blaj* o pregătesc, iară *Timoteiu Cipariu* o aranjează.

6. Ideea unității noastre naționale o dă unitul *Ioan Maiorescu*.

7. Adunarea națională dela *1 Decembrie 1918*, tot un unit, *Gheorghe Pop de Băsești*, o prezidează.

8. În gazeta dela *Blaj*: »*Invățătorul Poporului*«, scrisă de *Timoteiu Cipariu*, s'a îndrăznit să se scrie mai întâi cuvintele: »*Trăiască România!*«

9. Națiunea maghiară a simțit, îndată dela începutul unirii cu Roma și dela deschiderea celei dintâi școale românești la Blaj, că această unire-i va aduce pierirea. A recunoscut-o și exprimat-o aceasta mai întâi un conte ungar la 1756, iar după aceea învățații unguri Iancsó Benedek și Szegüü, precum și toate gazetele ungurești de pe vremuri.

Scurt și la înțeles: unirea cu Roma are marea vrednicie de a fi înțemeiat: *a)* presa politică, *b)* știința istorică, *c)* filologia limbii românești, *d)* de a fi trezit conștiința originii noastre latine, *e)* conștiința și reclamarea drepturilor noastre politice, *f)* precum și conștiința unității noastre politice.

Aceste sunt fapte cari nu pot fi negate decât de ignoranți ori de răutăcioși.

Sedința administrativă

După masă la ora patru, a avut loc, conform programului, ședința administrativă a Congresului, prezidată de d-l profesor universitar *Borza*, dela Facultatea de Științe din Cluj și vicepreședinte în funcțiune al comitetului central. S'a trecut la citirea rapoartelor. D-l *Augustin Popa*, profesor de teologie la Blaj și secretarul general al Asociației, citește darea de seamă a ultimilor doi ani de activitate, turnată într-o formă literară desăvârșită. D-na *Emilia Hopârteanu*, v. președinta Uniunii Naționale a femeilor române-unite, redă într-o formă de duioșie subtilă, activitatea caritativă dezvoltată de femei, jertfind în bani și danii peste un milion de lei pentru ajutorarea săracilor și înzestrarea bisericilor. Insuflețitul președinte al Asociației Universitarilor Români d, *Mărgineanu* a vorbit apoi despre frumoasa activitate ce se desfășoară cu o intensitate mereu crescândă, pentru formarea cât mai completă și mai perfectă a generației de mâine.

Urmează raportul casierului d-l *Emil Birtolan*, care remarcă rezultatele frumoase pe cari le dau colectele de ziua Agrului și semnaleză câteva danii frumoase. Cu prilejul *pelerinajului* organizat de Agru, I. P. S. Sa mitropolitul *Alexandru* a dăruit 50.000 lei, P. S. *Iultu* al Clujului 20.000 lei, Păr. prepozit *Al. Breban* dela Baia-Mare, care se înscrișese membru al Agrului cu 25.000 lei, a dat pentru *expoziția presei* 15.000 lei; iar acum de curând în ultima ședință a comitetului de direcție, alte 15.000 lei pentru a se premia lucrări originale românești scrise pentru folosul sufletesc al tinerimii. (Agru a instituit și el un premiu de 15.000 lei pentru premiera celor mai bune traduceri din autori străini, în același scop). — Observăm, că mai avem 15.000 lei dela d-l *I. Baltescu* și 2000 lei dela d-l *Dr. A. Banciu* pentru lucrări cu teme date la concurs, rămase nedistribuite.

La propunerea păr. canonic *I. Georgescu*, se alege apoi comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor și pentru cea mai importantă problemă dela ordinea zilei: demisia președintelui și secretarului general.

În timp ce comisiunile lucrează, Păr. prepozit *Dr. Nic. Brtnzeu* face dare de seamă despre activitatea Comitetului Național al *Operelor Pontificale Misionare*, al cărui președinte este. Arată sporul laudabil realizat. Prin publicații proprii (*»Misionarul«*, *»Micul misionar«* și *»Calendarul micului misionar«*) și cu sprijinul presei noastre, opera e astăzi cunoscută și spiritul de jertfă pentru această cauză mare e viu. Dela cei 80.000 lei cât s'a putut aduna acum doi ani, anul trecut a sărit peste jumătatea de milion! — Comisiunile raportează. D. prof. *Gavrilă Barbul* aduce mulțumiri Com. Central pentru munca săvârșită și pentru raportul frumos și complet, prezentat. Adunarea dă d-șcârcarea de gestiune.

În urma demisiunii definitive și irevocabile a actualului președinte, d-l dr. *Valer Pop*, ministrul Industriei și Comerțului și a secretarului general *Dr. Augustin Popa*, la propunerea comisiunii de candidare prezidată de d-l *Păcliseanu* și având ca membri pe d-l *Lobonțu Emil*, deputat, d-l *Suciu*, director la Baia-Mare, *Augustin Cosma*, profesor din Oradea și inginer *Burda*, dela Reșița, congresul alege ca președinte cu unanimitate impresionant de însuflețită, pe d-l general *Dănilă Pop*, iar de secretar general pe d-l *Iacob Crișan*, fost președinte al organizației Oradea-Olosâg, iar acuma profesor de Liceu la Cluj. Un loc vacant din comitet a fost completat prin d. dr. *Victor German* din Oradea.

Pentru complectarea cadrelor, înaltul Cor episcopesc numește de asistent eclesastic pe Rev.mul *Ioan Agârbiceanu* canonic — Cluj, iar pe Păr. *Cosma Avram* prof. la Acad. teol. din Cluj de director spiritual, cari vor redacta și *»Buletinul Agrului«*.

De încheiere P. S. *Hossu* al Clujului invită Agrul să-și țină viitorul congres general la Cluj.

Sedința U. M. F. R. U.

Paralel cu ședința Agrului, în altă sală, sub președinția D-nei *Emilia Hopârteanu*, țin ședință asociațiile femeilor, bine reprezentate din toate eparhiile. Organizarea tuturor asociațiilor femeilor în U. M. F. R. U. sub conducerea D-nei *Livia Dr. Boilă* și Rev.m. *Ștefan Roșianu* este foarte mulțumitoare. S'au constituit toate comitetele diecezane, având ca prezidente: D-na *E. Hopârteanu* în arhidieceză; d-na *Valeria Dr. Bleda* Oradea; d-na *Elena Dr. Aciu* Cluj; d-na *Olga Dr. Vicaș* Lugoj și Rev.m. canonic *Ludovic Vida* Baia-Mare. Toate își fac amănunțite dări de seamă despre activitatea anului din urmă și salută Congresul. Păr. *Ion Gârleanu* O. F. M. Conv. într-o frumoasă și binechibzuită expunere arată, cari sunt scopurile Reuniunilor Mariane. Se stabilesc apoi puncte comune pentru programul din anul viitor.

La orele 7 seara are apoi loc o frumoasă procesiune euharistică dela biserica *»Calvaria«* la noua biserică și binecuvântarea solemnă a acesteia. Este cea

mai încăpătoare biserică de pe întreg cuprinsul provinciei noastre mitropolitane. Predică pâr. Dr. Titus Mălai cu cunoscuta-i vervă oratorică. A început apoi îndată o *priveghere de noaptea întreagă* — adorație nocturnă — la care s'au perândat, din ceas în ceas, câteva distinse familii de intelectuali din Satu-Mare și clericii Academiei teologice din Oradea. Comitetul Agrului din Satu-Mare căruia îi revine în întregime aceasta pilduitoare inițiativă e vrednic de admirația și recunoștința tuturor.

Ziua a treia

La orele 10 a. m. are loc un pontifical solemn slujit de toți arhieriei prezenți, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul, înconjurați de un splendid săbor de preoți în odăjdii prețioase. La Evanghelie P. S. Alexandru Rusu al Băii-Mari tâlmăcește bucuria îndoită pe care o simte astăzi când deschide cultului divin acest splen-

did locaș de închinare, ridicat de evlavie și dragostea sâtmărenilor, și că poate să găzduiască pentru a doua oră pe teritoriul eparhiei sale Congresul general al Agrului. A cântat cu măiestrie corul »V. Lucaci« de sub priceputa conducere a d. *Adrian Demian*. La orele 16 a avut loc în sala cea mare arhiplină a Prefecturii ședința de încheiere. Prezidează d. Dr. Florent Mihaly din Sighet. Se citește moțiunea, pe care o publicăm în altă parte a revistei.

La urmă d. Șt. Mărcușiu Oradea și d. Laurențiu Moldovan București fac propuneri concrete cu privire la buna observare a ordinei de zi.

Seara în sala teatrului orașenesc »Nottara«, strălucitul cor al d-lui A. Demian a executat opereta »Crai nou« de C. Porumbescu.

Zile cu adevărat memorabile!

In al XXV-lea an de episcopat al Ex. Sale Valeriu Traian Frențiu

Alte consacărări de biserici

Amăți. I. P. S. Sa cu preoții însoțitori, sosește în după masa zilei de 11 Septembrie. E primit de On. D. Ignatie Chirvai, pașoh, și de autoritățile locale. La Înserat se face spălarea altarului și cele prescise de rânduiala consacării. În ziua următoare, în cadrele Liturghiei arhieresti, se face consacrarea bisericii reînnoite. După sigilarea altarului, înaltul Ierarh tâlmăcește, în cuvinte pline de învățătură și îndemnuri creștinești, evanghelia zilei. Din asistență au făcut parte: Rev.mul Ioan Georgescu, canonic, Rev.mul Alexandru Ghera, vicar foraneu, Pâr. Ignatie Chirvai, paroh local, Pâr. Vasile Pop din Mădăras, Pâr. Iosif Cavași din Tătărești, Pâr. Alex. Găvrus din Rușeni, iar ca diaconi: On. Dumitru Munteanu și Dr. G. Stan. Intre cei prezenți am remarcat pe d-nii: Dr. Octavian Ardeleanu, prefect, Dr. Ioan Maioreanu, procuror, Ilie C. Barbul, deputat, M. On. A. Dragoș, protopop, Silviu Tămaș, profesor, G. Sîma, profesor, G. Șuta, notar și alți mulți localnici. Cântările le-a susținut cu măiestrie Pâr. Mihai Sălăgeanu.

Păulești. Credincioșii acestei parohii în întâia Duminecă după Înălțarea Sf. Cruci, au avut clipe de adevărată înălțare sufletească și de adânci mângăieri prilejuite de consacrarea noului locaș de închinăciune. Vitrejia vremurilor trecute nu a îngăduit acestor buni și cucernici credincioși să-și aibă și ei o biserică, ci asemenea celor dintâi creștini își aduceau prinosul lor de rugăciune într'o căsuță scundă și sărăcăcioasă. Grație stăruințelor harnicului și neobositului lor păstor sufletesc, Pâr. Florian Chișbora, dărniceii credincioșilor și mai ales daniei adevărat princiare a venerabilului Păstor al eparhiei, Ex. Sa Valeriu Traian, azi

au o frumoasă biserică și o vrednică casă parohială. Generozitatea Ex. Sale le-a venit într'ajutor cu aproape un jumătate milion de lei (410.000 lei), în numerar și material de construcție. Biserica este închinată Sf. Apostoli Petru și Pavel. Actul consacării l-a săvârșit I. P. S. Sa episcopul eparhiot și generosul mecenat, înconjurat de Rev.mul Dr. A. L. Tăutu, canonic, Rev.mul A. Bălibanu, protopop tractual Marghita, Pâr. Aurel Lazar din Chioag, și Pâr. Florian Chișbora din loc, slujind ca diaconi M. On. D. V. Barbul și Dr. G. Stan. La solemnitate au luat parte intelectuali și credincioși din loc și din parohiile învecinate în număr impunător. Primpretura din Tileagd a fost reprezentată prin secretarul de plasă, d. Sirca.

Horvat. Intr'o frumoasă zi de toamnă cu soare, Duminecă 3 Octombrie crt., harnicii credincioși din Horvatul Crasnei, prăznesc consacrarea bisericii lor ridicată din jertfele și munca lor, precum și din ajutoarele primite dela județ și comună, costând lucrările aproape 400.000 lei. La Vecernia din preziua și la Liturghia arhierescă din acea Duminecă, neobositul nostru Arhieriu săvârșește rânduiala consacării noiei biserici, înconjurat de un frumos sobor de preoți: Rev.mul Dr. I. Georgescu, canonic, M. On. D. Aurel Ghilea, protopop în Zălău, Pâr. C. Man și Pâr. Victor Cristea parohul locului; diaconi: Pâr. Dr. G. Stan și Pâr. Gh. Zaha din Șeredei. S'a remarcat prezența unui număr considerabil de intelectuali din comunele din jur precum și a unui frumos număr de credincioși veniți din toate părțile pentru a se împărtași de bogate haruri sufletești.

Mecențiu. Duminecă în 10 Octomvrie biserica din comuna *Mecențiu* (jud. Sălaj), și-a primit ultima orânduire, prin consacrarea de care a avut și ea parte.

Încă în ajunul solemnului act, sătenii sunt în plină sărbătoare. Bucurie pretutindeni — și pe dreptul — căci era bucuria reîntâlnirii de mult dorită între păstorul iubit și turma dorită.

Venind din spre Tășnad, la marginea satului, Înaltul Arhieru este înconjurat de către un frumos banderiu de călăreți, care-l întovărășește până în poarta bisericii. Aci așteaptă sosirea, mulțime mare de credincioși în frunte cu parohul local, Păr. Gheorghe Mihiș, care se face interpretul simțămintelor de recunoștință a bunilor lui credincioși, urând bun sosit, celui ce vine întru numele Domnului!

Predând Sf. Cruce și Sf. Evanghelie spre sârutare, Înaltul Arhieru intră în biserică în sunetul imnului de ocrotire: Doamne întru mulți ani păzește-L!

Incepe îndată spălarea Sf. altar, înconjurarea bisericii cu sfintele moaște, în cadrul Sf. Liturghiei, și așezarea lor în altar, ca apoi după citirea Sf. Evanghelii să urmeze predica Înaltului Păstor plină de îndemnuri salutare. La masa servită în localul școlii primare numărul mare de intelectuali subliniază cu vii aplauze cuvântul d-lui deputat E. Lobonțiu, care toastează pentru cel mai autentic reprezentant al monarhiei, — precum și cel al Rev. canonic Dr. L. Tăutu, care stăruiește și ridică paharul pentru o sinceră și severă disciplină de care trebuie să fie animați credincioșii noștri și deodată cu aceasta și pentru mândria de Român unit.

Trebuind să-și continue misiunea, bunul păstor își ia rămas bun dela cei prezenți, îndreptându-se spre parohia *Boian* pentru a face aci sfințirea pietrei de temelie a noiei biserici ce se va ridica din contribuția familiei Lobonțiu și cea a credincioșilor precum și binecuvântarea noului local al școlii primare. Încheind aceasta scurtă dare de seamă, mărturisim, deschis: ne pare așa de bine când oamenii încredințați cu grija pentru bunul mers al obștei, se nizuiesc să lase în urma lor altceva decât interesul mărunț de fiecare zi; să lase urme mult mai grăitoare decât o întreață înșirare de vorbe alese, ca să nu mai vorbim de promisiuni ce nu-și primesc niciodată realizarea. Când întâlnim astfel de oameni nu pierdem prilejul de a le sublinia osteneala. Și în această privință cu mulțumire pomenim numele domnilor: Mihail Gurzău, prefect al jud. Sălaj și cel al domnului Emil Lobonțiu, deputat și vicepreședinte al Camerei deputaților, cari cu mână largă au împărțit unde numai se ridica glas de nevoie, ajutoare bisericii și școlii sălăjene. Sunt fapte ce rămân, care singure le vor arăta vrednicia.

Racova. În ziua de 17 Octomvrie crt. s'a săvârșit sfințirea bisericii din Racova (jud. Sălaj), de către I. P. S. Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu, episcopul diecezan, având în asistență pe M. On. Vasile Barbul, secretarul episcopiei, Protopop V. Coposu, Preotul local Teodor Pilca, On. Preot Robotin din Hurezul-Mare, iar ca diaconi: prof. Dr. G. Stan și N. Filip. — Răspunsurile au fost date de credincioși sub conducerea d-lui V. Văleanu, dir. șc., Oradea.

Tot cu această ocazie a fost sfințit întru subdiacon și diacon clericul absolvent Gavril Buzaș.

A participat d-l primpretor Bârgău, care împreună cu notarul comunei, d-l Trușășiu, și conducerea Primăriei, au întâmpinat pe înaltul Ierarh la intrarea în comună în fața unei splendide porți.

În apropierea bisericii așteaptă o altă poartă, foarte drăguță și naturală, cea a școlii, în frunte cu bătrânul dascăl Aug. Micie, și ceilalți membri ai corpului didactic, iar în ușa bisericii un sobor de preoți, în frunte cu M. On. D. Protopop V. Coposu, înconjurat de toți credincioșii parohiei, i-au urat bun sosit »Celui ce vine întru numele Domnului...«!

Au trecut 93 de ani, de când a mai umblat episcop în această parohie. — Credincioșii o știu aceasta dela înaintașii lor, cari le povesteau despre fericita întâmplare de acum 93 de ani, iar acum, lăcrimează de bucurie, că sunt fericiți a vedea și ei pe iubitul Păstor, care le aduce atâtea mângăieri sufletești.

Acestea în seara zilei de 16 Octomvrie.

În zorii zilei de 17 Octomvrie vin pelerinii din comunele: Hurezul-Mare, Babța, Supurul-de-Jos, Chieșd, Corni, Bicz și Corund, în frunte cu preoții: On. Robotin, Chirila, Mureșanu, Chiș, Creșpai, Ciula și Muth, cari apoi ajută la mărturisirea credincioșilor, împărțându-se cu Sf. Taine peste 400 de credincioși.

Zi cu adevărat binecuvântată chiar și de cerul senin și soarele răspânditor de căldură.

Racovenii au trăit o zi, ce nu o vor uita, ci o vor povesti urmașilor lor, și au și meritat această bucurie, căci din sărăcia lor, au știut să ridice Biserica — lăcaș lui Dumnezeu — din piatră naturală, la 1819, ca în cursul vremurilor să o poată împodobi cum se cuvine unei locuințe împărătești, iar în ultimul timp, sub conducerea harnicului lor păstor On. T. Pilca, să o desăvârșească prin pregătirea Ei, pentru sfințirea de către Arhierul iubit.

Ferice de neamul, care trăește din credință!

— **Binecuvântare de biserică.** De ziua Sf. Dumitru Rev. mul canonic *Ioan Buteanu*, delegatul I. P. S. Sale Episcopului, reținut la consacrări de biserică, a binecuvântat biserica din Tarcea păr. Traian Mihalça. La solemnitate au luat parte toți credincioșii parohiei și un impunător număr de intelectuali din loc și jur.

Duhul „frăției“

Suntem obișnuiți cu frumuseți de stil și cu ieșiri împotriva noastră, cari, de ce n'am spune-o, dela o vreme încoace, ne onorează mult! Ele întăresc în noi o prețioasă convingere ce o împărtășim și fraților noștri din strana cealaltă, s'o știe și ei, că de n'ar fi »uniația«, ortodoxia, poate, nu și-ar găsi justificarea existenței sale.

Preocuparea unilaterală a pravoslaviei dela noi pentru Biserica noastră, ne impune această concretizare. Dealtfel faptele vorbesc: n'a lăsat Dumnezeu eveniment ori praznic ales, la care să nu ni se facă dovadă de o aleasă grijă. Exemplul apropiat ni-l oferă congresul recent al forului găzduit în Oradea, în zilele de 6, 7 și 8 Noemvrie. S'a vorbit aici mult pe obișnuitele teme vechi și nu mai puțin pe altele noi prilejuite toate, te miri de cine — de uniație! Lăsând la o parte impietatea ce-o săvârșește, voit, d-l președinte cu memoria atâtor luptători catolici (Transilvăneni și Moldoveni), Români tot atât de veritabili ca și Domnia-Sa, afirmând în plin congres că cei 800.000 de morți, »n'au fost nici catolici, nici evrei, ci țărani și fii de țărani ortodocși«, — ne oprim, ca la o parte mai interesantă, la debaterile din ședința administrativă de luni, 8 Noemvrie. Pentru a se complecta, deschizând ședința printr'o scurtă alocuțiune, d-l Președinte citește două telegrame, una omagială, adresată Marelui Voevod de Alba-Iulia, alta de protest, către d-l ministru Franasovici, pentru că, vezi Doamne, AGRU-l s'a bucurat de o reducere de 75% pe c. f. r., iar FOR-ul numai de 50%. Adunarea e în culmea indignării. Ca să fie în notă, arată și Domnia-Sa că nu înțelege o izbitoare favorizare ca și aceea dată, o împărțire în cetățeni cl. I-a și a II-a.

Ce să zicem atunci noi cari totdeauna suntem clasaji »cetățeni de clasa a doua«! Fără nici un amestec în această chestiune, înainte de a putea vorbi de o vină a Ministerului, desigur totul este o consecință a unei neglijențe sau insuficiențe din partea conducerii FOR-ului, care prin astfel de procedee își inchipue că se poate justifica sau reface nimbul.

Pentru a nu mai pierde din vreme i s'a dat cuvânt d-lui prof. Ion Matei, secretarul general al FOR-ului, în nădejdea că poate va reuși Domnia-Sa să spună ceva nou. De fapt, din raportul general ce-l citește, se desprinde, în grabă, o parte care interesează: e vizita oficială a Nunțului papal Ex. Sa Andrea Cassulo și cea particulară a Eminenței Sale Cardinalului Eugen Tisserant.

Stabilind constituirea catolicismului »într'o fortăreață reductabilă cu un stat major agresiv«, ce-și mobilizează de bună seamă ostașii fanatizați (o spunem noi) contra credinței strămoșești, citează din mulțimea probelor precum urmează: »E turneul prin Transil-

vania și numai aici, a Nunțului papal Andrea Cassulo, care depășindu-și atribuțiile de diplomat străin, și-a permis să se comporte ca o autoritate indigenă, cu primiri oficiale, banchete, discursuri și îndemnuri suspecte« etc. Ca să continue: »A urmat imediat vizita cardinalului Eugen Tisserant, aceasta prin țara întreagă, spre a-și câștiga o vedere de ansamblu asupra câmpului de ales pentru bătăliile viitoare. Căci emisarul Vaticanului n'a venit pentru o călătorie de agrement, ci spre a fixa jaloanele acelei mari ofensive, prin care imperialismul catolic urmărește dărâmarea ortodoxiei în țara românească« (sic!). Ca apoi într'o altă ordine: »Eminența Sa nu s'a mulțumit cu atâta — ci pare a fi dat și ordine precise întru pornirea războiului de avangardă aruncând, în luptă batalioanele greco-catolice. Numai așa ne putem explica campania furioasă, deslănțuită dela Blaj, împotriva episcopiei ortodoxe din Maramureș«.

Dându-și seama că, o continuare pe un ton de felul acesta, riscă să nu fie luată în serios, schimbă deodată mersul cu o vorbă dulce: »Nu ne gândim o clipă să atacăm pozițiile legitime ale altora și cu atât mai puțin ale uniților, pe cari i-am voit întotdeauna frați de un sânge și o lege«, ca apoi peste puțin să revină: »România de azi n'a răsărit cătuși de puțin din clemența Vaticanului imperialist«.

Nu e în intenția noastră să ne oprim la toate intervertirile și pervertirile din raportul d-lui secretar general. Vom preciza doar, de dragul adevărului, câteva lucruri. Este inexact spus că vizitia Nunțului papal s'a făcut numai în Transilvania »și numai aci«, când știut e că, aceeași persoană, a cercetat și episcopia catolică de Iași, (nu cu discursuri și îndemnuri suspecte, ci cu atitudini românești). Nu mai puțin adevărat e că Eminența Sa Cardinalul Eugen Tisserant în urma invitației Episcopatului nostru a vizitat cu predicție centrele eparhiale ale Bisericii unite. Dacă a ajuns și la București, e pentru că a ținut să ia contact personal cu reprezentantul Sfântului Părinte în România, cu prim-ministrul Țării și chiar cu Majestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea, într'o audiență la Sinaia. N'a venit cu gând străin la noi, ci ca un vechiu prieten — care, ca și locotenent în armata franceză a sângerat în războiul mondial pentru cauza aliaților — deci și pentru România! — Nu pentru gând viclean, ci pentru unul mult mai nobil a fost decorat distinsul nostru oaspete din partea Suveranului Țării cu marea cruce a »Serviciului Credincios«. Gestul Suveranului Nostru credem a fi cea mai usturătoare lecție pentru oameni cari trăiesc din neadevăr. Cinstea făcută acestui Principe al Bisericii se revarsă asupra noastră. Satisfacția ne-a fost anticipată.

Dar să vedem ce se mai întâmplă la un congres

ca și acela de care ne ocupăm, când li se dă cuvântul unor oameni (excepționând pe d-l T. Neș) de rea voință, de confuzie, de vederi tulburi, de negustorie a adevărului și în plus, de o logică orfană; unor profesori, cu un minim control al gândurilor și prea puțin măsurăți la vorbe, erijați deodată în aprigi apărători ai pravoslaviei dreptmăritoare.

A vorbit mai întâi d-l A. Popa cu vechea simpatie ce o are pentru uniți. Cu mai multă urbanitate cași colegul Domniei-Sale, drept preludiv spuselor sale, a cerut mai întâi identificarea, întru toate, FORului cu acțiunea D-lui Prof. Onisifor Ghibu, pe chestiunea ordinelor călugărești minoritare, ca nu cumva să se spună, că D-l Ghibu ar fi un izolat. N'a uitat să a mintească proporționalitatea și îndeosebi echitatea de care trebuie să se bucure Biserica ortodoxă față de cea unită extrem de favorizată dintr'un »buget ortodox«. Că, uniții au cinci vlădici și ortodocșii numai 18 — când faptic ar trebui să aibă 65; că uniții își fac biserici acolo unde n'au credincioși și încă cu pomană din vechiul regat; că înființează parohii acolo unde n'au nici o suță de credincioși (ca la Remeși, în Bihor); că înalță protopopiate acolo unde n'au nici patru parohii (ca la Salonta), că eparhiile unite numără câte opt consilieri și cele ortodoxe mai puțin, și multe alte înțelepciuni de felul acesta, pentru care îi cerem iertare d-lui Popa că suntem nevoiți să le trecem cu vederea.

Au trecut de atunci câteva zile. În amintirea noastră stăruiește și astăzi spectacolul trist, oferit de d. Popa, care ținea să ferească cu tot prețul o întreagă asistență cu neadevăruri patentate. Pentru buna orientare a celor de bunăvoință și a celor cu mai puțin viclesug — și nu atât pentru aceia a d-lui Popa — vom spune și noi în treacăt, că ne facem biserici acolo unde avem credincioși, că nu avem parohii acolo unde de fapt nu s'au înființat (cum nu este nici în Remeși); că nu înalțăm protopopiate acolo unde nu simțim nevoia (cum nu e la Salonta); că nu înmulțim la voia întâmplării numărul consilierilor dela șase, număr care e la toate eparhiile noastre, afară de Blaj, la opt și mai cu seamă ne ferim de prejudecăți ca și aceea în care a căzut d-l Popa de a confunda naționalitatea cu religia, identificând ființa națională cu ortodoxia. Spui Român, spui ortodox; spui ortodox, spui Român, pentru Domnia-Sa e același lucru. Și cei ce n'ar înțelege înaltu-i îndemn de a se face ortodocși, evident — completează D-l Popa, nu au ce căuta între hotarele Țării.

»Numai păcat că a greșit, deoarece Bulgarii sau Gerecii sunt și mai în drept decât noi să spună același lucru și atunci unde ajungem cu »românia« noastră, dacă este aceeași »esență« cu »bulgăria« Bulgarilor și cu »grecia« Grecilor? Căci chiar dacă ar fi adevărat că orice ortodox ar fi Român rămâne evident fals că orice ortodox ar fi Român și că Românul este Român pentru că este ortodox«.

Așa dar, să înțeleagă D-l Popa! Suntem Români, pentru că ne naștem Români, și suntem catolici sau ortodocși, pentru că voim să fim sau una sau alta. Religia, oricare ar fi ea, chiar și cea ortodoxă — nu te face Român, ea te găsește Român. Limpede ca lumina soarelui!

Iată-l sărind și pe d-l profesor Cotruș cu opintiri pătimase și cu lamentări fără nădejdi de mângâiere. Profund afectionat de situația înfloritoare la număr, a școlilor confesionale unite față de cele ortodoxe (15 unite față de 4 ortodoxe), cere vehement statificarea lor dacă nu se face o îndreptățire. Noroc că ia șoptit »cineva«, cuvântul ce-i lipsea, — *proporționalitate* — căci altfel te pomenești că rămânea pe lângă statificare, pierzând astfel, dacă ar fi după cumințenia lui, și ultimul colac ce l-au primit în dar. Făcea mai bine d-l Cotruș dacă întreba oficialitatea ortodoxă, ce-a făcut pentru salvarea școlilor confesionale multe puține câte le-au avut? Cu această oficialitate, ce a stat cu mâinile în sân când se juca cartea școlilor confesionale, trebuia să se războiască, nu cu noi cari, cu multe osteneli și jertfe ne-am păstrat patrimoniul.

Ii iertăm d-lui Cotruș necuviința și în generozitatea noastră mergem și mai departe, iertându-i și degenerările de cafea (complimentele ce le-a avut pentru doi profesori uniți) precum și slăbiciunea pentru d-l Ghibu pentru care a stărui cu îndemn de închinare.

Siliți să ne oprim aci, mulțumim încă odată ortodoxiei dreptmăritoare pentru grija aleasă ce ne-a purtat-o cu ocazia acestui congres. Știam noi de mult, că ea este umbra care ne însoțește! Dar ca să arunce cu piatra după noi, o mărturisim sincer, la aceasta nu ne-am așteptat, căci nu e frumos. Și prea e mare ingratitudea.

Rezumând: puțină preocupare pentru neajunsurile lor proprii, bogată izvodire însă de falsificări. Și ca să fim pe deplin obiectivi, vom spune că au avut și un succes: . . . s'au discreditat!

— **Șezătoarea culturală a Decalogului.** Redacția pentru Ardeal a revistei »Decalogul« și-a reluat acțiunea de propagandă pentru cotidianul catolic printr'un nou ciclu de conferințe ale presei încadrate în șezători culturale cu frumoase și distractive programuri. Cea dintâi s'a ținut Duminecă, 31 Octombrie, în sala festivă a Șc. Norm. Rom. Unite. Cuvântul Decalogului a fost rostit de neobositul organizator al acestor șezători, d. Salustiu Turdeanu. În cadrul unui frumos program muzical susținut de glasul melodios al d-lui Victor Comes din Beiuș, acompaniat la pian de dș. G. Maczalik și a fanfarei Șc. Normale Unite de sub priceputa conducere a d. Lt. Macovei, Păr. căp. V. Bondrea ține o interesantă conferință despre »obiiceiuri la popoarele vechi«. Păcat, însă, că la astfel de șezători publicul nu ia parte cum ar trebui.

Două moțiuni

MOTIUNEA

votată de **Congresul General al Agrului.**

„Congresul exprimă din nou sentimentele de neclintită alipire față de biserica Romei eterne și de iubire fiască pentru urmașul verhovnicului Petru, Sf. Părinte PIUS XI capul creștinătății universale.

Afirmă, aci la granița de apus a țării, hotărârea fiilor bisericii românești unite cu Roma, de a apăra cu prețul vieții România integrită în granițele ei firești, din tainica poruncă a dreptății divine, făcând zid nesurpat în jurul gloriosului tron al M. S. Segelui CAROL al II-lea.

Așigură pe înalții Ierarhi de dragostea și devotamentul nezdruccinat al Agrului, care va fi în toate împrejurările o armată disciplinată, gata de luptă și jertfă a bisericii noastre.

Constată cu adâncă mâhnire pornirile de defăimare și prigoană cari întesc la suprimarea însăși a bisericii noastre, căreia neamul românesc întreg îi datorează minunea resurrecțiunii sale naționale. Cu patriotică îngrijorare congresul înfierează această acțiune de învrăjpire între frați, într'o vreme în care puterile unite ale tuturor celor buni abia ar ajunge pentru a stăvili năvala răului și a disoluției-morale.

Condamnă în deosebi participarea la această acțiune distructivă a unor asociațiuni și ziare menite unor înalte scopuri patriotice și creștinești; și vestește mai ales tentativa periculoasă de a pune și puterea publică în serviciul proselitismului și prin aceasta a războiului confesional.

Convins de rolul providențial al bisericii noastre nu numai în trecutul ci și pentru viitorul neamului, Agrul dorește să colaboreze în plină armonie cu toți cei ce vor să lucreze în pace pentru binele neamului, dar în același timp este ferm convins să apere cu ultima energie comoara credinței și ființa bisericii noastre străbune, împotriva ori cui și cu orice jertfă. Indrumă Comitetul Central să ia toate măsurile pentru luminarea opiniei publice asupra dreptății cauzei noastre și pentru încetarea atacurilor ce ne impresoaară.

Grija fraților risipiți în vechiul regat, precum și aducerea la matcă a celor secuizați va fi o preocupare de căpetenie a Agrului.

În interesul unei tot mai bune păstoriri a sufletelor, cerem crearea episcopioilor și parohiilor necesare; înființarea posturilor trebuitoare de preoți militari; salarizarea convenabilă a clerului; înzestrarea mănăstirilor călugărești pentru ca să-și poată îndeplini înalta lor misiune spirituală. În același scop cerem să ni-se retrocedeze averile lăsate de fondatori pentru scopurile bisericii noastre.

Educarea creștinească a tineretului pretinde un număr de ore de religie în toate categoriile de școli; ducerea tineretului școlar și premilitar la sfânta liturghie în biserica confesiunii proprii cel puțin în Dumineci și sărbători; precum și numirea învățătorilor de religie română unită pentru elevii de această confesiune.

Pentru o mai înaltă pregătire a clerului, cerem înființarea facultății de teologie catolică românească decretată prin lege.

Luând act cu regret de demisia d-lui președinte Valeriu Pop și a secretarului general Augustin Popa din posturile de conducere ce au avut, demisiile întemeiate pe motive de natură principiară, le exprimăm cele mai vii mulțumiri pentru munca și jertfa adusă în serviciul Agrului și îi rugăm să dea asociației și pe viitor, întregul lor concurs*.

MOTIUNEA

votată de **Congresul General al Forului.**

„Frăția ortodoxă română (FOR), întrunită în al 4-lea congres general, la Oradea, în zilele de 6, 7 și 8 Noembrie 1937, a votat cu unanimitate însuflețită următoarea moțiune:

1. Congresul aduce respectuoase omagii de iubire și devotament M. Sale Regelui Carol al II-lea și Dinastiei ortodoxe, cari ocrotesc cu înțelegere desăvârșită idealurile bisericii naționale.

2. Își exprimă sentimentele lui de alipire față de I. P. S. Patriarh Miron, înfierând atacurile unor rătăciți și dușmani ai credinței noastre strămoșești. Toți românii sânt invitați să respingă publicațiile puse în slujba acestor atacuri imunde, iar organele statului rugate să ia sancțiuni severe împiedicând apariția lor. În același timp, asigură de toată dragostea pe vrednicii noștri ierarhi, gata să-i urmeze oricând, în toate strădaniile lor de afirmare și promovare a intereselor noastre ortodoxe și naționale.

3. Își reînnoaște convingerea profundă că primejdiile ce amenință viitorul neamului românesc și desbinările ce se accentuează tot mai mult pe urma uneltirilor habsburgice dela 1700, cer în mod imperios consolidarea unității naționale prin readucerea la legea românească a celor care în mod silnic au fost îndepărtați, așa cum fusese hotărâtă cu vot unanim; și în adunarea națională dela Blaj, din 1848.

4. Salută cu satisfacție reînființarea episcopiei ortodoxe istorice din Maramureș, pe care a revendicat-o mereu, ca o necesitate națională la granița de nord și osândește campania neromânească deslănțuită de biserica greco-catolică. Cere cu aceeași stăruință să fie rechemată la viață, fără întârziere și episcopia Timișoarei, ca bastion de apărare la cealalt capăt al graniței de vest.

5. Ia act cu bucurie de rezolvirea problemei fundațiunii Gojdu. Așteaptă să se treacă urgent la distribuirea burselor pe seama studențimii sărace și reamintește foștilor bursieri datoria morală de a restitui fundațiunii bursele de care au beneficiat în cursul anilor de studii.

6. Constatând că nu s'a ținut seamă de moțiunea congresului din anul trecut, dela Arad, cu privire la ocrotirea etnică și religioasă a fraților noștri din statele învecinate, cere din nou conducătorilor statului să intervină pentru respectarea acestei obligațiuni internaționale, aplicând în caz contrar sancțiunea reciprocității față de minoritățile noastre.

7. Dă alarma față de acțiunile tot mai îndrăznețe și mai numeroase ale Vaticanului, de a-și supune România printr'un prozelitism catolic agresiv și desnaționalizant, ce nu poate fi stăvilit decât denunțând imediat concordatul din 1928 și acordul din 1932.

8. Constatând că plaga sectelor își întinde mrejele otrăvite și în clasa cultă, atrage atențiunea intelectualilor noștri, să se opună cu toată hotărârea acestor curente străine disolvante făcând să triumfe numai adevărurile credinței noastre mântuitoare de neam.

9. Cere să se dea curs liber justiției în procesele pentru recuperarea pe seama statului a marilor averi deținute abuziv de ordinele călugărești maghiare, cu o situație juridică ilegală, iar irendentismul lor dovedit să fie sancționat cu disolvarea și expulzarea vinovaților.

10. Reînnoiește hotărârea conștiințelor românești de a face zid nebiruit împotriva revizionismului, comunismului și francmasoneriei, ce lovesc în unitatea statului și veșnicia hotarelor naționale*.

Alte periodice românești

de I. GEORGESCU

Partidul Național-Tărănesc, în Programul votat de comitetul central executiv la 2—6. 2. 1935, la VI, Culetele, spune: »In chestiunea religioasă p. n. f. pleacă dela următoarele principii:

»1. Realitatea vieții țărănești — acum ca și în trecut — e dominată de o notă profund religioasă.

»2. Morala evanghelică, cu normele altruiste și de jertfă pentru binele public, trebuie să fie călauza vieții individuale și sociale; promovarea ideilor morale e o mare necesitate actuală.

»3. Aceste idei morale trebuiesc trecute din domeniul ideologic în domeniul realităților.

»In consecință, bisericile creștine organizate pe confesiuni istorice întră deopotrivă în preocuparea p. n. f., care le garantează drepturile prevăzute în constituție. Biserica ortodoxă, care cuprinde marea majoritate a populației române își va păstra și în viitor caracterul prevăzut în Constituție, de biserică națională dominantă, iar biserica greco-catolică, își va păstra caracterul de biserică națională, cu întâietate față de celelalte culte«.

Partidul Poporului de sub conducerea mareșalului Alexandru Averescu, în programul său inițial din 1919, modificat mai pe urmă în 1933, la capitolul »Culte și Artele« afirmă: »Partidul Poporului«, cetim în acest program, »va stăruii pentru deplina aplicare a legii de organizare unitară a bisericii ortodoxe-române.

Va completa legea cultelor cu dispoziții potrivite a înlesni înlăturarea nedreptăților săvârșite prin privilegierea excesivă a unor confesiuni în paguba altora,

Va acorda autorităților bisericești sprijinul necesar pentru îmbunătățirea învățământului religios de toate gradele.

Va sprijini inițiativele autorităților și corporațiilor bisericești pentru îndrumarea tinereilor generațiunii de proești, spre opera sistematică de educație religioasă, morală, igienică și spre dezvoltarea simțului de sacrificiu în folosul instituțiilor de caritate creștină și de ocrotire socială.

Va sprijini acțiunile menite a micșora divergențele dintre confesiunile creștine, apropiindu-le într'o colaborare pe terenul operelor caritabile.

Potrivit cu angajamentul ce și luase Partidul Poporului, prin vechiul program, va respecta drepturile patrimoniale ale comunităților bisericești din Transilvania și va da cuvenita atențiune extensiunii învățământului religios«.

Sisteme de vânzare: tutungerii, vitrine, chioșcuri, vânzători și vânzătoare cu numărul, pe stradă. In deosebi aceștia sunt dresați să strige în gura mare știrile sensaționale și să facă atmosferă de interes și curiozitate pentru ziarul oferit.

B) Reviste (tot felul de periodice).

Numărul și tirajul lor general.

Numărul tuturor revistelor din România e de 974. Tirajul lor general încă prezintă deosebiri foarte mari. Pe când unele se trag în abia câteva sute de copii (300—400) sau chiar și numai în o sută, altele, ca »Revista Fundațiilor Regale«, deși adevărate magazine științifice și literare«, deși adevărate magazine științifice și literare, au 6000, 5000, 4000.

Tipurile de revistă după conținutul; atitudinea lor religioasă, morală; tendința doctrinală; răspândirea lor.

După conținut deosebim mai multe feluri de reviste. Așa reviste cu caracter istoric sunt:

»Revista Istorică Română« de sub conducerea d-lor profesori G. I. Brătianu, C. C. Giurescu și P. P. Poniatescu; »Revista Istorică« și »Revue Historique« du Sud-Est Européen, publication trimestrielle dirigée par N. Iorga, professeur à l'Université de Bucarest, agrégé à la Sorbonne, associé de l'Institut de France; »Arhiva«, organul societății istorico-filologice din Iași, redactată de d. Prof. Ilie Bărbulescu; »Istros«, revue romaine d'archéologie et d'histoire ancienne, redigée par M. A. Lambrino; »Codrul Cosminului«, buletinul Institutului de istorie și limbă, publicat de dd. Ion I. Nistor și Vasile Grecu, Cernăuți; »Arhivele Basarabiei«, revistă de istorie și geografie, condusă de dd. T. G. Bulat și C. N. Tomescu, Chișinău; »Cercetări istorice«, revistă de istorie românească, dirijată de d. Prof. Ilie Minea, Iași; »Anuarul Institutului de Istorie Națională« publicat de dd. profesori: Alexandru Lapedatu și Ion Lupaș.

Filologice: »Grai și Suflet«, revista Institutului de filologie și folklor, publicată de d-l Prof. Ovid Densusianu; »Dacoromania«, buletinul Muzeului limbii române, condus de d-l Sextil Pușcariu, Cluj; »Revista germaniștilor din România«, scoasă de Societatea germaniștilor români, sub direcția d-lui Prof. Simion C. Mândrescu, București.

Literare: »Revista fundațiilor regale«, revistă lunară de literatură, artă și cultură sub conducerea unui comitet; »Convorbiri Literare«, revistă fondată de vechea societate literară »Junimea«, astăzi sub direcția d-lui Prof. Al. Tzigara-Samurcaș; »Viața Românească«, revistă de literatură, știință și ideologie; »Boabe de grâu«, revistă de cultură cu ilustrații, redactată de d-l Emanoil Bucuța; »Transilvania«, organul vechei Asociații pentru literatura și cultura poporului român cu reședința în Sibiu, buletin lunar de tehnică culturală; »Gând Românesc«, revistă literară și culturală, îngrijită de d-l Prof. Ion Chinezu, Cluj; »Gândirea« apare odată pe lună, sub redacția d-lui

Prof. Nichifor Crainic, București; »Insemnări leșene«, Iași; »Viața Basarabiei«, revistă lunară, sub direcția d-lui Pan Halipa, Chișinău; »Revista Critică«, îngrijită de d-l Prof. George Pascu, Iași; »Familia«, redactată de M. G. Samarineanu și »Cele trei Crișuri«, red. de d-l George Bacaloglu, Oradea; »Societatea de mâine«, revistă socială culturală, red. I. Clopoșel; »Junimea literară«, red. de dd. Ion I. Nistor și Tr. Chelariu, Cernăuți; »Făt frumos«, red. Leca Morariu, Cernăuți; »Azi«, red. Zah. Stancu, București, ș. a.

Sunt de remarcat, apoi, o serie de excelente reviste cu caracter științific regional: »Analele Dobrogei«, revista Societății culturale Dobrogene, condusă de d-l Prof. Constantin Brătescu, Cernăuți; »Analele Brăilei«, fondate de d-l Ing. G. T. Marinescu; »Arhivele Olteniei«, publicație bimestrială, condusă de d-l Prof. C. D. Fortunescu; »Țara Bârsei«, apare tot la două luni sub îngrijirea d-lui Prof. Ax. Banciu, Brașov.

Cu caracter științific sunt: »Natura«, red. de dd. Longinescu și Țițeica; »Revista fondului V. Adamachi«, red. d-l Ion Simionescu, București; »Annales Scientifiques de l'université de Jassy« sous la direction du Prof. I. Borcea, Iași.

Pedagogice: »Revista generală a învățământului«, fondată de Spiru C. Haret, fost ministru, București; »Revista de pedagogie«, dirijată de d. Prof. C. Narly, Cernăuți. Apoi aproape în fiecare capitală de județ Asociația învățătorilor scoate câte un buletin sau o revistă lunară pentru discuția problemelor de învățământ locale.

Societatea Română de Filosofie scoate sub direcția d-lui Prof. C. Rădulescu-Motru »Revista de filosofie«, trimestrial. Institutul regal de științe administrative al României și cel internațional de filozofie a dreptului și de sociologie juridică, publică, sub direcția d-lui Prof. Paul Negulescu, »Revista de drept public«. Sunt și numeroase tribune juridice, pandecte, curiere judiciare, reviste medicale etc. etc.

Numele și tirajul principalelor reviste.

S'a dat mai sus. Tirajul lor e, evident, mai scăzut decât al ziarelor. În medie generală, cele de interes general, tipărite în capitală, au tiraj de 2500; celelalte abia 1000 și chiar mai puțin.

Atitudinea lor religioasă și morală aproape aceeași ca și a ziarelor. Deosebirea e de ton, revistele fiind mai grave, mai serioase, mai impresionante.

Ortodocșii, în cele 17 eparhii ale lor, au 88 de periodice, din care 29 pe teritoriul arhiepiscopiei de București, mitropolie a Ungro-Vlahiei și reședință patriarhală în același timp. Cea mai însemnată revistă e, fără îndoială, cea susținută de S. Sinod, »Biserica ortodoxă română«. No. 1—2 din 1936, aduce un studiu istoric despre George David, mitropolitul Moldovei († 1508) de preotul academician N. Popescu; Inscripția falsă dela mănăstirea Bacicovo și aducerea moa-

ștelor S. Filofteia în țară de Pr. Paraschiv Angelescu; Păcatul arderii morșilor de arhimandritul Iuliu Scriban; Un Catavasier necunoscut din 1743 de Șt. Gr. Berechet; Legislația bisericească din Grecia de George Cronț; apoi bogate cronicile interne și externe. — No. anterior (Dec. 1935) al acestei reviste aduce »Enciclica patriarhilor ortodocși dela 1848«, studiu introductiv, text și traducere de Teodor M. Popescu. Atât enciclica cât și studiul e îndreptat împotriva papalității și mai ales a papii Pius IX. »Unirea cu Roma?« întreabă, de încheiere, autorul numitului studiu, »o doresc și ortodocșii, dar ea depinde numai de Roma: Să redevină adică ortodoxă«, adică să se sinucidă. Cerere necreștinească, precum s'a arătat și mai înainte, la alt loc.

Foarte mult face pentru resuscitarea și menținerea tradiției religioase ortodoxe revista literară »Gândirea«, de sub conducerea d-lui prof. Nichifor Crainic. Poet și eseist strălucit, d-sa dă numeroase lucrări, în versuri și în proză, ce sunt desfătarea oricărui suflet de creștin. Așa sunt volumele de versuri: Șesuri natale, Darurile pământului, Țara de peste veac. »Isus în țara mea«, »Roma pelerinajilor« ș. a. rămân pagini în proză de înaltă inspirație creștină. Pe lângă d-sa mai scriu versuri și proză de o egală valoare artistică, chiar dacă nu în același sens dd. V. Voiculescu, Ion Pillat, Dragoș Protopopescu, Lucian Blaga, N. Crevedia, Sandu Tudor ș. a., apoi studii literare și filosofice dd. Al. Marcu, V. Papilian, T. Vlădescu, V. Băncilă, Al. Busuioceanu ș. a. Revista aduce foarte interesante desene și organizează cicluri de conferințe sub auspiciile ei. No. 4 din Aprilie 1936 aduce, de pildă, între alte multe materii interesante, remarcabile considerații despre duhul sărbătorii la Români de eminentul scriitor Băncilă. D-sa arată că principala categorie, asupra căreia trebuie să se aplice meditația filosofică, e timpul. În deosebire de orășan care nu știe cum să-și »omoare« timpul, săteanul român îl întrebuințează cuminte, armonios, îl înflorește cu serii întregi de sărbători. Nu din lene, ci din o mare nevoie sufletească de a colora și valorifica timpul rezultă sărbătorile așa de frecvente la Români. Creștinul adevărat își socotește vieța ca o sărbătoare continuă, ca un neîntrerupt serviciu divin.

Nr. 2 și 3 din 1936 ale acestei reviste sunt închinatelor unor cercetări »despre catolicism, protestantism și ortodoxie«. Cetindu-le, îți vine să exclami cu poetul: *Personne n'a raison que nous et nos amis!* Sunt, firește, foarte multe lucruri bune în aceste considerații, pe care le aprobăm cu toții. Sunt însă și unele ciudățenii. De pildă, că Biserica Romei »trece sfidător peste hotare naturale și organice, cum e limba, rămânând impermeabil invelită până astăzi într'o limbă sacrală moartă«. Oricine poate să vorbească așa, dar nu un Român. Românul trebuie să știe că S. Scaun Apostolic al Romei a încuviințat limba liturgică româ-

nească, deci o limbă vie, și nu se poartă sfidător cu nici o valoare organică națională. Un Român apoi, dacă mai e și cult cum e în cazul de față, nu trebuie să uite că în umbra catedralelor catolice, învelite „impermeabil” cu „limba sacră moartă” [latina] s’au dezvoltat cele mai grandioase literaturi naționale: clasicismul francez, literatura grandioasă a Spaniei și a neasemuitei Italii.

Ar fi multe de zis și despre »sugrumarea« jocului liber al imaginației populare în catolicism, despre „prozelitismul” catolic, despre experiența »luminei taboritice« ș. a. Această revistă, însă, închină un eseu întreg perspectivei sofianice, arătând că arta bizantină, pretutindeni, dar mai ales la Români, este orientată sofianic, adică în felul arhitectonic al bisericii Agia Sofia, fostă giâmie turcească, acum muzeu istoric. De aceea credem că nu vor fi lipsite de interes considerațiile marelui scriitor Ion L. Caragiale asupra stilului românesc »după calapodul bizantin«. Marele scriitor cercetează biserica palatului dela Cotroceni. Prilejul e

foarte dureros: îmbolnăvirea gravă a principelui de coroană, rege întregitor de neam mai târziu, Ferdinand I, la 1897. Boala fusese, precum se știe atât de gravă încât îl adusesse la marginea mormântului.

Țara întreagă urmărea cu inima strânsă de durere desfășurarea bolii. Imprejurarea aceasta și moartea principesei Mărioara, unicul copil al Regelui Carol I, legată tot de Cotroceni, nu sunt potrivite pentru a trezi simțiminte plăcute în sufletul cercetătorului. Independent de aceste împrejurări și simțiminte, însă, rămân constatările lui I. L. Caragiale: »Rar am văzut o atmosferă mai supărătoare«, zice el. »Când treci pe sub bolta bondoacă și pleoștită a clopotniței greoaie, care parcă așteaptă pe cineva, ca să-l strivească sub surpătura ei, și intri în curtea cea mare, dai drept în față de peristilul bisericii. Coloanele și frontonul lui sunt de tot ascunse sub un stufig de verdeață acățătoare — ai crede că e intrarea unei peșteri cu emanațiuni năbușitoare . . .

CRONICI

Două decrete ale S. Congregații Orientale.

1. Printr’un decret al S. Congregații Orientale, Preafericitul Părinte a binevoit a ridica vestita Mănăstire a Părinților Basiliiani dela Grottaferrata de lângă Roma, la rangul de „*Abbatia Nullius*”.

2. Tot printr’un decret al aceleiași S. Congregații, Preafericitul Părinte a binevoit a înființa în Italia o nouă eparhie de rit bizantin la *Piana de’ Greci* în Sicilia, numind în fruntea ei, ca Administrator Apostolic pe Em. Sa Cardinalul *Luigi Lavitrano*, arhiepiscop de Palermo.

Ziua misionară la Oradea

Ideea misionară, grăunte de muștar aruncat în roditoarea țarină românească, promite din zi, în zi, o răspândire tot mai mare și o îmbrățișare nu mai puțin călduroasă.

Nă-o dovedesc aceasta: obolul nostru pe an ce trece mai bogat și prezența noastră îmbucurătoare ca număr, la manifestările făcute în folosul misiunilor. Gândul din urmă ni l-a prilejuit serbarea ce a dat o revistă »Micul Misionar« în ziua de 24 Octomvrie crt. în sala festivă a Școlii Normale române unite, cu un program din care reținem: 1. Noi vrem pe Domnul. — Corul teologilor și fanfara Școlii Normale române unite; 2. Paulina Jaricot, — intemeietoarea operei pentru propagarea credinței, — conferință de P. canonic I. Georgescu; 3. Imn triumfal lui Isus, poezie de P. I. Gârleanu, recitată de Dragomir Dumitru cl. VI. normală; 4. Botezul negrilor, piesă religioasă într’un act,

de Fr. Matia, F. Ș. C., jucată de elevii și elevele Școlii de aplicație de pe lângă Școala Normală; 5. Văc-ul al XX-lea, marș, fanfara Școlii Normale.

În lipsa fanfarei, întâiul punct din program răsbate deodată din sute de piepturi prezente.

Atmosfera înviorată devine deodată de o aleasă sărbătoare. Păr. Gârleanu citește conferința Păr. Georgescu, plecat la București. Cu multă inimă începe să facă reconfortant aniversarul de 75 ani, dela moartea Paulinei Jaricot, inițiatorea și fondatoarea uriașei opere de susținere a misiunilor, operă, care în 1922 trece sub direcția Propagandei Fide, primindu-si un statut oficial.

Paulina Jaricot era prezentată de un îndrăgostit al înălțimilor spirituale. Și a apărut deodată într’o lumină pe care singură și-a lucrat o. Figura franciscană de pe scenă retrăia a avea un gând misionar. Vocea ce începea să se stingă, ducea pe cel din fața ascultătorilor într’o lume mult prea dragă. A urmat la rând recitarea dela punctul 3 al programului și o mică piesă plăcut inscenată, a Fr. Matia. Un rând și pentru cei ce dau suflet din sufletul lor, sacrificându-se într’o inegală luptă pentru școala creștină.

Incheierea programului o fac tot cei prezenți. Pe aceeași melodie dela început, de data aceasta se aude:

*Sus fraților! Căci cu Domnul Sfântul
Un sacru jurământ avem:
Să piară cerul și tot pământul
Pe Domnul vrem! Pe Domnul vrem!*

O scurtă retrăire pentru un mare număr de oameni uitați. Pe de o parte, pentru cei ce nu cunosc

încă lumina lui Christos și pe de alta, pentru cei ce acoperindu-și corpul într'o sârmană și sărăcăcioasă învelitoare, uită fără și părinți, pentru a merge acolo unde le este comoara, căutând o singură fîntă: slava lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor. (I).

— **Agru în parohia Oradea Grădini.** Duminică în 31 Octomvrie a. c. în sala școlii prim. No. VIII, Agru din parohia Oradea Grădini a ținut o ședință a Agru lui la care au participat o mulțime de credincioși. După cântarea „Împărate Ceresc” Păr. V. Muntean ține cuvântul de deschidere prin care arată însemnătatea Agru-lui, pe cum și rolul important ce-l are această asociație în viața bisericii noastre Unite. Urmează desfășurarea programului care constă din mai multe poezii cu conținut religios, recitate de elevii școlii, pe cum și câteva imnuri religioase cântate din partea celor prezenți. În cadrul programului Păr. V. Muntean ține o conferință despre Ieremie Valahul în care arată viața lui călugărească, moartea și minunile săvârșite de acest sfânt călugăr român, îndemnând pe cei prezenți să se roage lui Dumnezeu, ca cât mai repede slujitorul lui Dumnezeu, Ieremie, să fie trecut în catalogul sfinților. Conferința a fost ascultată cu viu interes întrucât mulți nu au auzit despre acest călugăr umil care a murit în faima sfințeniei. După cântarea „Creștin sunt”, prima ședință a Agru-lui din această parohie să încheie plecând fiecare cu impresiile cele mai plăcute și cu dorința de a se ținea cât mai des astfel de ședințe.

— **Sărbătoarea din Lucăceni.** Duminică în 31 Oct. crt. a avut loc, în cadrele unei înălțătoare manifestații de credință creștinească și românească, punerea și sfințirea temeliei noului locaș de închinăciune din colonia Lucăceni. După 12 ani dela colonizare și după ce au bătut pe la toate ușile, solicitând, în zadar, un ajutor, ajung în sfârșit și sârmanii urmași ai marelui român, Păr. Vasile Lucaciu, să-și ridice, din truda lor și din dărnicia câtorva oameni de bine, un locaș de închinăciune, care să fie în același timp și o strajă neadormită la această graniță de apus a țării. Slujba sfințirii s'a oficiat de către Păr. V. Terdic, V. Suța și Coriolan Pop, adm. par. în Lucăceni. Păr. V. Terdic într'o substanțială cuvântare arată necesitatea locașului de închinăciune în viața creștinească. În numele »Astrei« și a lic. »V. Lucaciu«, ia cuvântul d. prof. Simionescu, îndemnând pe săteni să meargă fără șovăire pe drumul pe care au pornit, necrușând jertfe și osteneli. D-na Augusta Coza, prezidenta Reuniunii Femeilor Române din Carei, adresează o caldă și vibrantă cuvântare femeilor, îndemnându-le să țină cu tărie la legea, limba și portul lor. La urmă donează din partea Reuniunii Femeilor Române din Carei 5000 de Lei. În afară de aceasta au mai donat: Primăria din Carei: 15.000; Liceul »Vasile Lucaciu«: 5000; D-na Lt. Albota: 4000; Librăria Românească:

1000 Lei. Suma cea mai mare, însă, s'a adunat din contribuțiile credincioșilor. Din suma de aproximativ 100.000 Lei nu se vor putea acoperi decât cheltuielile cu fundamentul până la soclu. Pentru rest credincioșii din Lucăceni își pun nădejdea în Dumnezeu și în oamenii de bine. Printre masa mare de credincioși întruniți s'a remarcat un frumos grup de intelectuali români din Carei, cari se interesează de aproape de soarta acestor falnici urmași ai Păr. V. Lucaci. Astfel au fost de față: D-nele: A. Coza, C. Mărcuș, E. Bob, E. Simionescu, d-nii: Dr. G. P. Valeanu, Dr. V. Câmpianu, Ing. A. Săucan, L. Bob, profesorii: S. Simionescu, Gh. Dunca, C. Doboși, A. Bogdan, C. Iaur, I. Petrescu ș. a.

Facă Domnul ca bunii noștri credincioși din Lucăceni să-și vadă cât mai curând împlinit visul.

— **Misiuni în Hotoan.** În zilele de 7 și 8 I. c. credincioșii noștri din Hotoan au avut parte de adâncă primenire sufletească, prilejuită de sfințele misiuni populare ce s'au ținut în acea parohie. Purtătorul cuvântului dumnezeesc a fost M. On. D. Gheorghe Barna, profesor la Academia noastră teologică. Despre rezultatul lor îmbucurător vorbesc cifrele. Din 650 locuitori, câți are comuna, s'au împărțit 499. E vrednic de remarcat că dintre cei 80 de copii de școală numai 6 nu s'au împărțit. Acest frumos rezultat se datorește, în bună parte, pregătirii conștiințioase și zelului harnicului lor păstor sufletesc, Păr. Gheorghe Vereș. Misiunile s'au încheiat printr'o liturghie solemnă celebrată de M. On. D. Gh. Barna, M. On. Fl. Găvrilaș, Gh. Vereș și A. Egri. După Te-Deum și procesiunea solemnă din jurul bisericii s'a împărțit indulgență plenară tuturor celor ce au luat regulat parte la sf. misiuni și au împlinit condițiunile obișnuite. La ascultarea mărturisirilor au ajutat: On. D. Ioan Vlaicu din Vezendiu, M. On. Florian Găvrilaș din Santău, Păr. Virgil Truțașiu din Sudurău, Păr. Augustin Egri din Căuș și parohul local.

BIBLIOGRAFIE

— **Calendarul „Micului Misionar”** pe anul 1938. Oradea, Tip. Patria, p. 48, Lei 5 plus porto.

Noul redactor al revistei „Micul Misionar”, P. Ioan Gârleanu, a avut fericitul gând să scoată un Calendar, merit în înaltul rând, ca și revista sub a cărei egidă apare, copiilor. Dar el poate fi cețit și întrebuițat tot atât de bine și de adulți. Coperta elegantă, articolele interesante frumos și bogat ilustrate, fac plăcută și atrăgătoare lectura acestui nou Calendar. Ce suntem siguri va contribui mult la răspândirea ideii misionare în rândurile copiilor de școală, nădejdea de mâine a Bisericii. Ar fi de dorit să nu lipsească din nicio casă unde sunt copii.

— **Iacob Marga**, /protopop: *Scăparea celor robți*, Dej, 1936, pag. 174. Prețul 50 Lei.

Păr. protopop Iacob Marga din Dej scoate într'un considerabil volum învățăturile moralizatoare pe cari le-a ținut în calitate sa de preot-confesor, la deșinții penitenciarului Someș. Întreaga lucrare este pătrunsă de o vibrație creștinească mângâitoare și de o sinceritate care cucerește și alină și sufletele cele mai răzvrătite. Experiența bogată a autorului, prinsă cu multă dibăcie în paginile acestei lucrări, poate să fie de mare folos tuturor păstorilor sufletești. O recomandăm călduros. Se poate comanda și la librăria Soc. S. Ioan Gură de Aur în Oradea.